

Laudácia Kazimíra Kápolnaiho, vyznamenaného cenou Za Budapeštianskych Slovákov

Kazimír Kápolnai sa narodil 12. augusta 1941 v meste Mezökövesd v rodine so slovenskými predkami. Vzdelanie získal v miestnej základnej škole a v gymnáziu. Po maturite, vo veku 18 rokov, sa dostal do Budapešti. Zamestnal sa v Maďarských optických závodoch (MOM), kde sa vyučil za mechanika v odbore jemnej mechaniky.

Po čase sa rozhodol zmeniť povolanie a zamestnal sa v turistickom ruchu. Pracoval v cestovných kanceláriách IBUSZ a COOPTURIST.

S budapeštianskymi Slovákami sa dostal do kontaktu v roku 1997. V roku 1998 bol zvolený za poslanca a zároveň aj za predsedu Slovenskej samosprávy v budapeštianskej mestskej časti Jozefov – Józsefváros.

Vzhľadom na to, že jeho matka pochádzala z oravskej plátenkárskej rodiny ho vždy zaujímali dejiny Slovákov. Venoval veľa času štúdiu minulosti budapeštianskych Slovákov, predovšetkým štúdiu dejín Slovákov žijúcich v mestskej časti Jozefov, s najväčším počtom slovenských obyvateľov na konci 19. storočia. Farský kostol sv. Jozefa na Námestí Mihálya Horvátha vybudovali v 18. storočí nemeckí a slovenskí veriaci. Onoho času sväté omše navštevovali výlučne nemecky a slovensky hovoriaci veriaci. Preto snaha zachovať tradíciu a obnoviť sväté omše v slovenskom jazyku sa zdala byť samozrejma. Pán Kápolnai s touto iniciatívou vyhľadal vtedajšieho farára, ktorý zaujal kladný postoj a po niekoľkomesačných prípravách bola usporiadaná prvá svätá omša prvú nedeľu v septembri roku 1999. Dvadsať rokov od tohto začiatku sa v tomto kostole každú prvú nedeľu v mesiaci pravidelne konajú slovenské bohoslužby.

V priebehu mnohých rokov sa Kazimír Kápolnai venoval zmapovaniu pamätných miest spojených s pôsobením významných osobností v mestskej časti Jozefov a následne vyvíjal úsilie zamerané na označenie týchto miest pamätnými tabuľami. Na základe jeho iniciatív bolo umiestnených desať dvojjazyčných tabuľ pripomínajúcich pobyt a pôsobenie významných slovenských osobností v Pešť-Budíne respektíve v Budapešti.

Prvá pamätná tabuľa bola umiestnená 7. novembra 1999 vo vnútri kostola sv. Jozefa pri príležitosti 150. výročia založenia Katolíckych novín a vysvätená trnavským arcibiskupom Jánom Sokolom.

Kazimír Kápolnai v nasledujúcich rokoch pokračoval v týchto svojich iniciatívach, ktorých výsledkom došlo k umiestneniu pamätných tabuľ ďalším slovenským osobnostiam ako aj pamätnej tabuli na budove bývalej Slovenskej základnej školy a gymnázia pri príležitosti 50. výročia založenia tejto školskej ustanovizne. Taktiež bola umiestnená tabuľa na začiatku bývalej Slovenskej ulice, ktorá teraz nesie názov Tavaszmező.

Kazimír Kápolnai v roku 1994, pri príležitosti 125. výročia úmrtia slovenského katolíckeho farára, spisovateľa, redaktora-vydavateľa a mecenáša Jozefa Viktorina vyhľadal kompetentných pracovníkov samosprávy mesta Visegrad a navrhol usporiadať spomienkové slávnosti a sympóziu venované pamiatke Jozefa Viktorina, o ktorom kruhu maďarskej ale aj slovenskej verejnosti je málo známe, že bol zároveň aj zakladateľom organizovanej štátnej ochrany historických pamiatok, ako aj organizovanej turistiky v Uhorsku. V roku 2012, pri príležitosti 190. výročia narodenia Jozefa Viktorina sa konalo vo Visegrade veľkolepé sympóziu za účasti maďarských a slovenských vedeckých pracovníkov a

historikov, venované životu a dielu Viktorina. V rámci tohto podujatia bola umiestnená aj pamätná tabuľa na budove základnej školy, ktorú založil samotný Jozef Viktorin v budove bývalej fary. V súčasnosti sa pri príležitosti výročia úmrtia Jozefa Viktorina pravidelne koná kladenie vencov pri jeho hrobke na cintoríne vo Visehrade.

Ďalšou úspešnou iniciatívou Kazimíra Kápolnaiho boli diskusné večierky o spoločných dejinách za účasti maďarských a slovenských historikov na pôde Slovenského inštitútu v Budapešti, ktoré sa konali po dobu desiatich rokov.

* * *

A Budapesti Szlovákokért Díjjal kitüntetett Kápolnai Kázmér méltatása

Kápolnai Kázmér 1941. augusztus 12-én Mezőkövesden született. Szlovák felmenőkkel rendelkezik. Iskolai tanulmányait helyi általános iskolában és gimnáziumban végezte. Érettségi után, 18 éves korában került Budapestre, ahol a MOM-ban dolgozott majd megszerezte a finommechanikai műszerész szakképesítést.

Pályát változtatott és tevékenységét nyugdíjba menetelég az idegenforgalomban, az IBUSZ-nál, majd a Cooptouristnál folytatta.

1997-ben került kapcsolatba a budapesti szlováksággal. 1998-ban lett a Józsefvárosi Szlovák Önkormányzat képviselője és egyben az elnöke is.

Mindig is foglalkoztatta a szlovákság története, mivel édesanyja is szlovák származású volt, aki egy árvai vászonkészítő (plátenkár) családból származott. Sokat foglalkozott a budapesti szlovákság múltjával, különösképpen a hajdan, a 19. század végén legnagyobb szlovák lakossággal rendelkező városrész, Józsefváros szlovákságával. Mivel a józsefvárosi Horváth Mihály téri Plébániatemplomot a XVIII. században németek és a szlovákok építették, ahol csak német és szlovák anyanyelvű hívők látogatták a szentmiséket, a régi szlovák hagyományokra alapozva kézenfekvő volt legelőször a szlovák szent misék újraindítása, amit az akkori plébánosnál kezdeményezett, aki pozitívan viszonyult ehhez a kéréshez. Több hónapos előkészület után 1999. szeptember első vasárnapján kezdődtek a szlovák nyelvű szentmisék, amelyek havi rendszerességgel immár 20 év után is folyamatosan ismétlődnek.

Több évi kutatómunkát követően, a józsefvárosi szlovák múltat feltérképezve, tervbe vette ennek a múltnak emléktáblákkal való megörökítését. Kezdeményezése alapján, Budapesten tíz kétnyelvű emléktábla elhelyezésére került sor.

Az első emléktábla a „Katolické noviny” megjelenésének 150-ik évfordulójára alkalmából, 1999. november 7.-én került felavatásra a plébániatemplom épületében, amelyet Ján Sokol nagyszombati érsek szentelt fel.

Ezt követte a hajdanán Budapesten tevékenykedő neves szlovák személyiségek, valamint a volt Szlovák Tanítási Nyelvű Iskola megnyitásának ötvenedik évfordulójára, továbbá és a hajdani Szlovák utca (jelenleg Tavaszmező utca) emléktáblával való megjelölése.

Jozef Viktorin katolikus pap, író, szerkesztő kiadó és mecénás, valamint a magyarországi szervezett műemlékvédelem, továbbá a magyarországi szervezett turisztika elindítója a magyar, illetve a szlovák köztudatban is kevésbé ismert személyiségnek számított. Viktorin halálának 125. évfordulója alkalmából

Kápolnai Kázmér felvette a kapcsolatot a visegrádiakkal és közös ünnepélyes megemlékezést és szimpóziumot javasolt ebből az alkalomból Jozef Viktorinról.

Ezt követően több alkalommal voltak megemlékezések. 2012-ben, születésének 190-ik évfordulója alkalmából szlovák és magyar kutatók, illetve történészek részvételével került sor egy nagyszabású megemlékezésre. Ehhez az évfordulóhoz kapcsolódóan emléktábla felavatására is sor került a Viktorin által elemi iskolává alakított visegrádi épület falán. Azóta minden évben, halálának évfordulója alkalmából koszorúzásra kerül sor Jozef Viktorin sírjánál is.

Kápolnai Kázmér kezdeményezése alapján tíz éven át magyar és szlovák történészek meghívásával a Budapesti Szlovák Intézettel együttműködve szlovák történelmi estek kerültek megrendezésre.